

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

Birinci Bölüm
Sosyal Güvenlik Reformunda
Önemli Uygulamalar

1- Sosyal Güvenlik Reformu ile çalışanların statüleri nasıl belirlendi?

Sosyal güvenlik reformu olarak adlandırılan 5510 sayılı Kanun 1 Ekim'de yürürlüğe girdi. Sosyal güvenlik reformu ile birlikte; SSK'ya prim ödeyen işçiler 4-1/a'lı, Bağ-Kur'a prim ödeyenler 4-1/b'li ve Emekli Sandığına tabi Memurlar ise 4-1/c'li olarak adlandırılacak.

2- Herkese Tek Sosyal Güvenlik Numarası

Sosyal güvenlik reformuyla birlikte sigortalılar, isteğe bağlı sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin; genel sağlık sigortalıları ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin tescil ve diğer tüm işlemlerinde sosyal güvenlik sicil numarası olarak Türk vatandaşları için T. C. kimlik numarası sosyal güvenlik sicil numarası olarak kullanılacaktır.

Yabancı uyruklulara Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne verilecek kimlik numaraları aynı zamanda bunlar için sosyal güvenlik sicil numarası olacaktır.

3- İşyeri bildirgesi en geç sigortalı çalıştırmaya başlanan tarihte verilecek

İşverenler, örneği Kurumca hazırlanacak **işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte**, SGK'na vermekle yükümlü olacak.

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

Şirket kuruluşu aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini, ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimleri SGK'na yapılmış sayılacak. Ticaret sicili memurlukları, kendilerine yapılan bu bildirim en geç on gün içinde Kuruma bildirmek zorunda. Böylece kayıtlı işyerlerinin süre geçirmesinden dolayı idari para cezası ile karşılaşmaları önlenecek. Yapılan bu düzenleme ile mevcut uygulama devam ettiriliyor.

4- İşe giriş bildirgesi (istisnalar hariç) bir gün önceden SGK'na verilecek

İşverenler, 4-1/a (eski SSK'lılar) sigortalılarını, (istisnalar hariç) işe başlama tarihinden en az bir gün önce, sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirmekle yükümlü olacak. 5510 sayılı Kanunda **“herhangi bir istisna kapsamına girmeyen sigortalıların, işe başlatılmadan önce”** sigortalı işe giriş bildirgesiyle bildirilmesi hükme bağlanmışsa da, burada ifade hatası olduğu görülmektedir. Zira, aynı gün sabah 06,00'da işe giriş bildirgesi SGK'na verilen bir sigortalının saat 10,00'da işe başlaması halinde işe başlatılmadan önce sigortalı işe giriş bildirgesi verilmiş olmasına rağmen süresi dışında verildiği gerekçesiyle idari para cezası uygulanacaktır. Burada **“herhangi bir istisna kapsamına girmeyen sigortalıların, işe başlatılmadan en az bir gün önce”** sigortalı işe giriş bildirgesiyle bildirileceği yönünde düzenleme yapılmalıdır.

İşveren tarafından sigortalı işe giriş bildirgesi;

a) **İnşaat, balıkçılık ve tarım işyerlerinde** işe başlatılacak sigortalılar için, **en geç çalışmaya başlatıldığı gün**, sigortalı işe giriş bildirgesiyle SGK'na bildirilmesi,

c) **Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçlarına** sefer esnasında alınarak çalıştırılanlar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren **en geç bir aylık sürenin dolduğu** tarihe kadar,

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

d) **Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verilecek işyerlerinde;** ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içinde çalışmaya başlayan sigortalılar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren **en geç söz konusu bir aylık sürenin dolduğu** tarihe kadar,

e) **İlk işyerindeki çalışmasına ait sigortalı işe giriş bildirgesi** Kuruma verilerek, tescil işlemi yapılmış olan sigortalının, naklen ve hizmet akdi sona ermeden aynı işverenin aynı ya da başka üniteye tescil edilmiş diğer işyerinde çalışmaya başlaması hâlinde, **yasal süresi dışında,**

f) Kamu idarelerince istihdam edilen 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre işsizlik sigortasına tabi olmayan sözleşmeli personel ile kamu idarelerince yurt dışı görevde çalışmak üzere işe alınanların, **çalışmaya başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde,**

Kuruma verilmesi halinde, sigortalılık başlangıcından önce bildirilmiş sayılacaktır.

5510 sayılı Kanununun 4/a bendine tabi sigortalıları çalıştıran işverenlerden aylık prim ve hizmet belgesini zorunlu olarak e-Sigorta yoluyla verenler; Yani, 2 ve üzeri işçi çalıştıranlar:

1- İşe girecek sigortalıların **tekrar işe giriş** bildiremeleri, 01.11.2008 tarihinden itibaren,

2- İlk defa sigortalı olacakların **ilk işe giriş** bildiremeleri ise 01.12.2008 tarihinden itibaren **zorunlu** olarak **e-Sigorta yoluyla internet** üzerinden verilmesi hükme bağlanmıştır.

3- Aylık prim ve hizmet belgesini e-Sigorta yoluyla bildirme zorunluluğu olmayan işverenler sigortalı ilk ve tekrar sigortalı işe giriş bildiremesini kağıt ortamında Kuruma verebilecekleri gibi e-Sigorta yoluyla da Kuruma bildirileceklerdir.

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

5- Sigortalılar da çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde sigortalı olarak çalışmaya başladıklarını Kuruma bildirecek

İşverenler çalıştırmaya başlayacakları sigortalıları SGK'na bildirmek zorunda olduğu gibi, Sigortalılar da, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde, sigortalı olarak çalışmaya başladıklarını Kuruma bildirmek zorunda. Ancak, sigortalının kendini bildirmemesi, sigortalı aleyhine delil teşkil etmeyecek. Sosyal güvenlik reformuyla birlikte, eskiden de var olan sigortalıların bildirim uygulaması aynen devam ettirilecek.

6- Aylık Prim Ve Hizmet Belgesi izleyen ayın 23'üne kadar verilecek

Sosyal güvenlik reformunun yürürlük tarihinden önce SSK sigortalıları için izleyen ayın sonuna kadar aylık prim ve hizmet belgesinin verilebilmesi mümkün iken, bu uygulama değiştirilmiştir. Buna göre, 4-1/a (SSK) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştıran;

- Özel nitelikteki işyeri işverenleri, cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23'ünde,

- Resmi nitelikteki işyeri işverenleri ise, cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu dönemi izleyen takvim ayının 7'sinde,

saat 23.59'a kadar e-Sigorta kanalıyla Kuruma göndermek zorundadırlar. Belgenin gönderilmesi gereken sürenin son gününün resmi tatile rastlaması halinde, aylık prim ve hizmet belgesi, son günü izleyen ilk iş günü saat 23:59 a kadar, Kuruma, e-Sigorta kanalıyla gönderilebilecektir.

Belgenin sonradan verilmesi

İşveren tarafından yasal süresi geçirildikten sonra Kuruma verilen asıl,

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

ek veya iptal mahiyetteki aylık prim ve hizmet belgesi, aylık fiilî hizmet süresi zammı prim belgesi ve yıllık itibari hizmet süresi prim belgesi muhteviyatının işyeri defter ve belgelerinden tespit edilecek her türlü bilgi ya da kamu idareleri tarafından düzenlenen belge veya alınan bilgi ile doğrulanması hâlinde işleme konulur. Diğer kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan işverenlerce yasal süresi geçirildikten sonra verilen aylık prim ve hizmet belgelerinin fiilî tespitler sonucunda işleme alınmasında geriye doğru en fazla bir yıllık süre esas alınır.

Defter tutmakla yükümlü olmayan işveren, alt işveren veya sigortalıyı devir alanlar tarafından yasal süresi geçirildikten sonra üç ay içinde verilen aylık prim ve hizmet belgeleri, Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurları tarafından yapılacak incelemeye göre işleme konulup konulmayacağı karara bağlanır. Söz konusu üç aylık süre dışında verilen aylık prim ve hizmet belgeleri ise işleme alınmaz.

Defter tutmak zorunda olan işveren, alt işveren ve sigortalıyı devir alanlar tarafından yasal süresi geçirildikten sonra ve cari yıl içinde verilen aylık prim ve hizmet belgeleri için, aksine yapılmış bir tespit yoksa aylık prim ve hizmet belgesinde bulunan sigortalıların, işe giriş bildirgelerinin yasal süresi içinde verilmiş olması hâlinde ayrıca incelemeye gidilmez.

İhbar, şikayet ve şüphe hâllerinde, bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen belgelerden, sonradan verilenlerin içeriği bildirimleri işverenin yasal kayıt ve belgelerinden doğrulanması koşuluyla kabul edilir.

4-1/(c) bendinde sayılan sigortalıların, ihbar, şikayet ve şüphe hâlleri bulunmadığı sürece sonradan verilen aylık prim hizmet belgesi kayıt incelemesine gidilmeden kabul edilir.

Daha önce belge türü veya kanun numarası hatalı seçilerek Kuruma verilmiş aylık prim ve hizmet belgelerine ilişkin düzeltme amaçlı olarak yasal süresi dışında verilen aylık prim ve hizmet belgelerinin, belgede kayıtlı sigortalılar ve bu sigortalıların prim ödeme gün sayısı ile prime esas kazanç tutarı aynı olmak kaydıyla, incelemeye gerek kalmaksızın işleme alı-

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

nır. Bu amaçla verilen aylık prim ve hizmet belgelerine idarî para cezası uygulanmaz.

7- Eksik Gün Bilgi Formunun Verilmesinde Son Gün İzleyen Ayın 23'ü oldu

Aylık prim ve hizmet belgesi ile birlikte ay içinde otuz günden az çalışan veya eksik ücret ödenen sigortalılara ilişkin;

- Kurumca yetkilendirilmiş sağlık hizmeti sunucularından veya işyeri hekimlerinden alınmış istirahatlı olduğunu gösteren raporu,
- Ücretsiz veya aylıksız izinli olduğunu kanıtlayan izin belgesi,
- Disiplin cezası uygulaması, gözaltına alınma ile tutukluluk hâline ilişkin belgeleri,
- Kısmi süreli çalışmalara ait yazılı iş sözleşmesi,
- İşverenin imzasını da taşıyan puantaj kayıtları,
- Grev, lokavt, genel hayatı etkileyen olaylar, doğal afetler nedeniyle işyerinde faaliyetin durdurulduğunu veya işe ara verildiğini gösteren ilgili resmî makamlardan alınan yazı örneği,

sigortalıların eksik gün bildirimine ilişkin bilgi formu (Ek-10) ekinde Kuruma verilir veya Acele Posta Servisi, iadeli taahhütlü ya da taahhütlü olarak gönderilir.

EKSİK GÜN NEDENLERİ			
01	İstirahat	08-	Grev
02	Ücretsiz/aylıksız izin	09-	Lokavt
03	Disiplin cezası	10-	Genel hayatı etkileyen olaylar
04	Gözaltına alınma	11-	Doğal afet
05	Tutukluluk	12-	Birden fazla
06	Kısmi istihdam	13-	Görevden uzaklaştırma
07	Puantaj kayıtları	14-	Diğer

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

Yukarıda sayılan hâllere ilişkin belgelerin geriye yönelik olarak her zaman düzenlenebilir nitelikte olanları, aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süreden sonra verilmesi hâlinde işleme konulmaz. Bu durumların dışındaki otuz günden az çalışılan sürelerle ait geçerli belgeleri belirlemeye Kurum Yönetim Kurulu yetkilidir.

Toplu iş sözleşmesi yapılan işyerleriyle kamu işyerlerinde çalışan sigortalılara ilişkin eksik bildirim nedenlerinin aylık prim ve hizmet belgesinde belirtilmesi şartıyla ayrıca belge aranmaz.

Ay içinde bazı iş günlerinde çalıştırılmayan ve çalıştırılmadığı günler için ücret de ödenmeyen sigortalıların eksik çalışma nedenlerinin aylık prim ve hizmet belgesine kaydedilmesi gerekmektedir. Eksik gün bilgi formunun da en geç ait olduğu ayın aylık prim ve hizmet belgesini verilme süresinde verilmesi gerekmektedir. Bu durumda, Kasım 2008 ayına ait, Ek 10 Eksik Gün Bilgi Formu ve Eklerinin 23 Aralık günü verilmesi gerekmektedir.

Toplu iş sözleşmesi imzalanan işyerleri hariç olmak üzere, ay içinde bazı iş günlerinde çalıştırılmadığı ve ücret ödenmediği beyan edilen sigortalıların eksik çalıştıklarını ispatlayan belgelerin **Ek 10 Eksik Gün Bilgi Formu** ile aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süre içinde işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne elden verilmesi veya aynı süre içinde posta ile gönderilmesi gerekmektedir.

Kamu işyerleri ile toplu iş sözleşmesi imzalanan işyerleri ise, sigortalıların eksik çalışma nedenlerini aylık prim ve hizmet belgelerinde beyan etmeleri yeterli olup, bu durumu kanıtlayıcı belge ibraz etmeleri zorunlu bulunmamaktadır.

Sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin Kuruma verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmaması halinde, otuz günden az bildirilen sürelerle ait primler Kurumca re'sen tahakkuk ettirilerek tahsil edilecektir.

Sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin ay-

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

lık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süre içinde Kuruma verilmesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmaması halinde belgenin Kurumca re'sen düzenlenmesi durumunda, aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

8- SGK Prim borçları izleyen ay sonuna kadar ödenebilecek

SSK'lıları çalıştıran özel sektör işverenleri, bir ay içinde çalıştırdıkları sigortalıların prime esas kazançları üzerinden hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını sigortalıların ücretlerinden keserek, kendi hissesine isabet eden prim tutarlarını da bu tutarlara ekleyerek en geç takip eden ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödeyecekler. Ödeme süresinin son gününün resmi tatile rastlaması halinde ise, prim tutarları, en geç son günü izleyen ilk iş günü içinde Kuruma ödenecek.

9- 4-1/b (Bağ-Kur) sigortalıları primini izleyen ayın sonuna kadar ödeyecek

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden önce, 4-1/b (Bağ-Kur) sigortalıları primini ait olduğu ay içinde ödemekteydi.

Ancak bu 5510 sayılı kanunla değiştirildi. 4-1/b (Bağ-Kur) bendi kapsamında sigortalı olanlar, her aya ait primlerini takip eden ayın sonuna kadar Kuruma ödeyebileceklerdir.

10- 4-1/b (Bağ-Kur'lular) sigortalıları prim tutarını kendi belirleyecek

4-1/b (Bağ-Kur) bendi kapsamında sigortalı olanlar, aylık prim ve hizmet belgesi düzenlemeyeceklerdir. Bu kapsamdaki sigortalılar aylık prime esas kazançlarını, beyanda bulunmak suretiyle bildireceklerdir.

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

Bu sigortalıların aylık prime esas kazançları, prime esas günlük kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katıdır. Sigortalının prime esas kazancı ile ilgili beyanı, Kurumun ilgili ünitesine yazılı olarak yapılabileceği gibi, ünitelere başvurmak suretiyle beyanlarının bilgisayarlara işlenmesi ve bu bildirimün bilgisayardan çıktısının alınması şeklinde de yapılabilecektir.

Sigortalıların prime esas kazançları ile ilgili olarak yapacakları beyanlarının dikkate alınma tarihi; yazılı olarak yapılan beyanda beyanın Kuruma intikal ettiği tarih, bilgisayar çıktısı ile kayıtlı hale getirilen beyanda ise çıktının tarihidir. Belirtilen şekilde yapılan ve başlangıcı gösterilen bu beyan, değiştirilmediği sürece sonraki aylar için de yapılmış sayılır. Yapılan beyana istinaden üst üste oniki aydan fazla prim ödemesinde bulunulmaması halinde, bu oniki aylık sürenin sonundan itibaren beyanın geçerliliği ortadan kalkar.

Beyanda bulunmayan, beyanın geçerliliği ortadan kalkan veya beyanları prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katının altında kalan sigortalının aylık prime esas kazancı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katı olarak dikkate alınır.

4-1/b (Bağ-Kur) sigortalılarından, 5510 sayılı 1/10/2008 tarihinden önce sigortalı olarak kaydı ve tescili yapılmış olanların, 1/10/2008 (dâhil) ilâ 31/12/2008 (dâhil) dönemine ilişkin olmak üzere, prime esas kazançlarını beyan etmemeleri hâlinde, ödeyecekleri aylık primler, beyanda bulununcaya kadar daha önce buldukları en son gelir basamaklarına karşılık gelen tutarlar üzerinden alınır.

Bu süre içinde beyanda bulunulması hâlinde, beyan ettiği prime esas kazanç üzerinden ilgili ayın prim tahakkuku yapılır. Prim tahakkukuna esas bu tutarlar, asgari günlük kazanç alt sınırına göre hesaplanan aylık prime esas kazanç tutarından az olamaz.

Ayrıca Bağ-Kur sigortalılarının 2009 yılı Ocak ayında yeniden gelir beyan formu vermesi gerekmektedir. Gelir beyan formu 4-1/b (Bağ-Kur) sigortalıları tarafından her değişiklik talebinde yeniden verilmelidir.

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

11- Yıllık izinde iş kazası primi alınacak

Sigortalılar yıllık ücretli izin kullanırken, sigorta primlerinin ödenmesine devam edilecektir. Yıllık izin kullanan işçilere izinde iken ödenen ücretlerinden, 01.10.2008 öncesindeki mevzuata göre daha önce prime tabi tutulmayan iş kazaları ile meslek hastalıkları (kısa vadeli sigorta kolu) sigortası primi de dahil olmak üzere 01.10.2008 tarihinden itibaren tüm sigorta kollarına ait primler kesilecektir.

Diğer bir deyişle sigortalıların yıllık ücretli izinli oldukları süreler için, sigortalılara yıllık ücretli izin süresi için ödenecek ücretler üzerinden kısa vadeli sigorta kolu primleri dahil olmak üzere, sigorta primlerinin, sosyal sigorta mevzuatındaki esaslar çerçevesinde işçi ve işverenler yönünden ödenmesine devam olunacak.

12- İş kazaları 3 işgününde bildirilecek

İş kazalarının SGK'na 3 işgünü içinde bildirilmesi yükümlülüğü geldi.

İşverenler, iş kazasına uğrayan 4-1/(a) bendinde sayılan (SSK) sigortalıların iş kazası geçirmeleri halinde işverenleri tarafından kazanın olduğu yerdeki yetkili kolluk kuvvetlerine derhal, Kuruma en geç kazadan sonraki üç iş günü içinde bildirilecek. İş kazası ve meslek hastalığı bildirgesini vermekle yükümlü olanlar e-Sigorta ile Kuruma bildirecek veya doğrudan ya da posta yoluyla da ilgili sosyal güvenlik merkez müdürlüğüne gönderebilecek.

13- SGK Prim borçları KDV iade alacağından mahsup edilebilecek

İşverenlerin mahsup talebinde buldukları ayda, muaccel olan cari aylara ilişkin prim borçlarının KDV iade alacağından mahsup suretiyle ödenme süresi, prim ödeme sürelerinin sona erdiği tarihi izleyen onbeş gündür.

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

Prim borçlarının KDV iade alacağından mahsup suretiyle ödenmesinin talep edilmesi durumunda, primin, en geç ödenmesi gereken yasal süre, 4/(a) sigortalısı çalıştıran işverenlerden; sigortalılara ait ücretleri her ayın 1'i ile sonu arasında ilişkin olarak ödeyen özel sektör işverenleri yönünden, primin ilişkin olduğu ayı takip eden ayın sonu (vade) yerine, vadeyi izleyen onbeşinci,

Sigortalılara ait ücretlerin her ayın 15'inden, ertesi ayın 14'üne kadarki döneme ilişkin olarak ödendiği resmi sektör işverenleri yönünden ise, primin ilişkin olduğu dönemi takip eden dönemin sonu (vade) yerine, vadeyi takip eden onbeşinci gün olacaktır.

Cari aya ilişkin prim borçlarının yasal ödeme süresinin sona erdiği tarihi izleyen onbeş günlük süre içinde katma değer vergisi iade alacağından mahsup suretiyle ödenmesi sırasında, mahsup edilen tutarın prim borcunun tamamını karşılamaması durumunda, mahsup edilen kısım yasal süresi içinde ödenmiş sayılacak, buna karşın ödenmemiş kısmı, onbeş günlük süre dikkate alınmaksızın, yasal ödeme süresinin sona erdiği tarihten ödemenin yapılacağı tarihe kadar gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle ödenecektir.

Cari aya ilişkin prim borçlarının yasal ödeme süresinin sona erdiği tarihi izleyen onbeş günlük süre geçirildikten sonra katma değer vergisi iade alacağından mahsup suretiyle ödenmesi halinde ise, söz konusu borçlara, yine onbeş günlük süre dikkate alınmaksızın, yasal ödeme süresinin sona erdiği tarihten ödemenin yapılacağı tarihe kadar gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanacaktır.

14- Süresinde Ödenmeyen Primlere Uygulanacak Gecikme Cezası ve Gecikme Zammı

Kurumun prim ve diğer alacakları süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmı sürenin bittiği tarihten itibaren ilk üç aylık sürede her bir ay için % 3 oranında gecikme cezası uygulanarak artırılır.

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

Ayrıca, her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere borç ödeninceye kadar her ay için ayrı ayrı Hazine Müsteşarlığınca açıklanacak bir önceki aya ait Yeni Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetlerinin aylık ortalama faizi bileşik bazda uygulanarak gecikme zammı hesaplanır.

Ancak, ödemenin yapıldığı ay için gecikme zammı günlük hesaplanır.

15- SGK Prim borcundan üst düzey yöneticiler de sorumlu

Kurumun prim ve diğer alacaklarının süresi içinde ödenmemesi halinde, kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmuşlardır.

Dolayısıyla, sigorta primlerinin haklı bir olmaksızın ödenmemesi halinde, işveren ile birlikte kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin ise şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri aleyhine icra takibine geçilecektir.

16- İşyeri kayıtları 10 yıl saklanacak

İşverenlerin işyeri defter ve belgelerini saklama süresi özel sektör işyerleri için 10 yıla çıktı.

Ancak, 10 yıl olan saklama süresi 2008 yılı için 5 yıl, 2009 yılı için 6 yıl, 2010 yılı için 7 yıl, 2011 yılı için 8 yıl, 2012 yılı için 9 yıl ve 2013 yılından itibaren de 10 yıl olarak uygulanacak.

Kamu sektöründeysse saklama süresi 30 yıla çıkarılmış olup, 2008 yılı için 5 ve sonraki yıllarda 30 yıl tamamlanıncaya kadar her yıl birer yıl artırılarak uygulanacak.

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

17- İsteğe bağlı sigortalılar sağlık primi de ödeyecek

İsteğe bağlı sigortalı olanlar, bakmakla yükümlü olunan kişi olsa dahi, genel sağlık sigortalısı sayılacak ve genel sağlık sigortası primini de ödemekle yükümlü. Reform öncesinde %25 olan SSK isteğe bağlı sigorta primi yüzde 32 oranına yükseldi.

Ancak prim ödenirken sağlık yardımı da alınabilecek. 1 Ekim 2008 sonrasında isteğe bağlı sigortaya ödenen primler 4-1/b (Bağ-Kur) sigortalılığında geçmiş gibi değerlendirilecek.

18- Serbest çalışan avukatlarla noterler 4-1/b'li (Bağ-Kur'lu) oldu

Serbest çalışan avukatlarla noterlerin SSK topluluk sigortalılığı 1 Ekim 2008 itibariyle sona erdi. Artık avukat ve noterler Bağ-Kur sigortalısı sayılacak.

Bağımsız çalışan vergi mükellefi Avukat'larla tüm noterler, 1 Ekim 2008 itibariyle topluluk sigortası kayıtları esas alınarak tescilleri Kurum tarafından Kanuna uygun hâle getirilecek.

19- 4-1/b'linin (Bağ-Kur'lu) prim oranı işin tehlikesine göre değişecek

1479 sayılı Bağ-Kur Kanununa göre Malullük, Yaşlılık ve Ölüm sigorta primi, gelir basamağının % 20'si, sağlık sigortası primleri Bağ-Kur Kanununa tabi ilk sekiz basamakta bulunan sigortalılardan sekizinci gelir basamağı tutarının, dokuz ve daha yukarı basamaklarda bulunan sigortalılardan ise buldukları gelir basamağı tutarının % 20'si olarak alınıyordu. Yani toplam prim oranı yüzde 40 olarak hesaplanmaktaydı.

Sosyal güvenlik reformu ile birlikte artık Bağ-Kur'luların prim oranı düşürülerek, işin tehlikesine bağlı olarak yüzde 33,5 ile yüzde 39 arasında uygulanacak.

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

Bunun yüzde 20'si malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi; yüzde 1 ilâ yüzde 6,5 oranları arasındaki kısmı kısa vadeli sigorta kolları primi ve genel sağlık sigortası primi yüzde 12,5'i olacak.

20- 4-1/b'li (Bağ-Kur'lu) sigortalılara da istirahat parası verilecek

Muhtarlar ve ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usûlde gelir vergisi mükellefi olan; gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olan sigortalılar ile tarımsal faaliyette bulunan sigortalı kadının analığı hâlinde, doğumdan önceki bir yıl içinde en az 90 gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması halinde doğum istirahat parası alabilecek.

Buna göre, doğumdan önceki ve sonraki sekizer haftalık sürede, çoğul gebelik hâlinde ise doğumdan önceki sekiz haftalık süreye iki haftalık süre ilave edilerek çalışmadığı her gün, sigortalı kadının isteği ve hekimin onayı ile doğuma üç hafta kalıncaya kadar çalışılması hâlinde, sigortalının bu sürede çalışmamış olması şartı ile sigortalının isteği ve hekim raporu ile doğum öncesinde kullanılmayan sürenin beş haftaya, çoğul gebelik hâlinde yedi haftaya kadar olan kısmından doğum sonrasına ilave edilen her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilecek.

21- 4-1/b'li (Bağ-Kur'lu) emekli yüzde 15 destek primi ödeyecek

Sosyal güvenlik reformunun yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden önce, Bağ-Kur'dan emekli olup ticari faaliyetine devam edenlerin Bağ-Kur emekli aylığından yüzde 10 (yaklaşık 71 TL) oranında, Bağ-Kur dışındaki kurumlardan emekli olanlardan ise 12. basamağın yüzde 10'u oranında sosyal güvenlik destek primi alınmaktaydı.

5510 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden sonra, 4-1/(b) bendi kapsamında sigortalı olanlar için (eski ifadeyle Bağ-Kur'lular) sosyal güvenlik

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

destek primi oranı almakta oldukları aylıklarının 2008 yılında yüzde 12'si, 2009 yılında yüzde 13'ü, 2010 yılında yüzde 14'ü ve 2011 yılı ve takip eden her yılın Ocak ayında bir puan artırılarak yüzde 15'e çıkacak. oranında kesilecek.

5510 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra sosyal güvenlik destek primine tabi olanların primleri, aylıklarından kesilmek suretiyle tahsil edilecektir.

Ancak kesilecek olan bu tutar, 4/b sigortalılarıyla ilgili yılın Ocak ayında ödenen en yüksek yaşlılık aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamayacak.

5510 sayılı Kanununun 4/ (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından alınacak belgelerle doğrulamak kaydıyla faaliyette bulunulmadığına ilişkin sürelerde Bağ-Kur destek primi alınmayacak.

506 sayılı Kanuna göre **yaşlılık aylığı** almakta iken, serbest avukat veya noter olarak çalışmalarını sürdürenler hakkında da ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından alınacak belgelerle doğrulamak kaydıyla faaliyette bulunulmadığına ilişkin süreler hariç olmak üzere çalışılan süreleri için, sosyal güvenlik destek primi oranı, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten 31/12/2008 tarihine kadar % 12 olarak, takip eden her yılın Ocak ayında bir puan artırılarak uygulanır. Ancak bu oran % 15'i geçemez. Kesilecek olan bu tutar, 4-1/b bendine tabi sigortalılara ilgili yılın Ocak ayında ödenen en yüksek yaşlılık aylığından alınabilecek sosyal güvenlik destek priminden fazla olamaz.

22- Emekli aylıkları nafaka dışında haczedilemeyecek

Sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu Kurum nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemeyecek.

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

Gelir, aylık ve ödenekler; SGK'nın takip ve tahsili gereken alacakları ile nafaka borçları dışında haczedilemeyecek.

23- Askerlik borçlanması arttı

Sosyal güvenlik reformunun bugün yürürlüğe girmesiyle birlikte askerlik borçlanması nedeniyle yapılacak ödeme tutarı arttı. Askerlik borçlanması artık; günlük asgari ücret ile günlük asgari ücretin 6,5 katı arasında olmak üzere, sigortalının kendisinin belirleyeceği günlük kazancın yüzde 32'sinin, borçlanılacak gün sayısı ile çarpılması suretiyle hesaplanacak. 01.10.2008'den itibaren askerlik borçlanması prim oranı 5510 sayılı yasa ile yüzde 32'ye çıktı.

Asgari ücret 01.01.2009 tarihinden itibaren 666,00.-TL oldu. Bu tutar üzerinden hesaplama yapıldığında, reformdan sonra 18 aylık askerlik borçlanması yapan bir SSK'lı; en az $666,00 \times 0,32 = 213,12$ TL üzerinden 18 aylık askerlik borçlanması karşılığı $18 \times 213,12 = 3.836,16$ TL olacaktır.

24- İsteğe bağlı sigortalılar Bağ-Kur'lu oldu

İsteğe bağlı sigortalı olabilmek için uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinden doğan haklar saklı kalmak kaydıyla, Türkiye'de yasal olarak ikamet edenler ile Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde bulunan Türk vatandaşlarından;

a) 18 yaşını doldurmuş olmak,

b) Kanuna tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak veya Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışmakla birlikte, ay içinde 30 günden az çalışmak ya da tam gün çalışmamak,

c) Kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak,

ç) İsteğe bağlı sigorta giriş bildirgesiyle Kuruma başvuruda bulunmak, şartları aranacak.

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

İsteğe bağlı sigorta primi ödenmiş süreler, malullük, vazife malullüğü, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulamasında dikkate alınır ve bu süreler 4-1/(b) bendi (Bağ-Kur) kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilecek.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce; 506 sayılı Kanunun 85 inci, 1479 sayılı Kanunun 79 uncu, 2926 sayılı Kanunun 60 ıncı maddelerine tabi isteğe bağlı sigortalılığı devam edenlerin sigortalılığı, yeni bir yazılı talep alınmaksızın ve Türkiye’de ikamet şartı aranmaksızın 5510 sayılı Kanunun isteğe bağlı sigortalılığına ilişkin hükümlerine göre devam ettirilecek.

25- Part-time çalışana isteğe bağlı ödeme hakkı

Ay içerisinde 30 günden az çalışan ya da tam gün çalışmayan sigortalılara eksik günlerini isteğe bağlı sigorta primi ödeyerek tamamlama hakkı geldi. Ay içerisinde 30 günden az çalışan veya prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saatinin İş Kanununa göre belirlenen günlük normal çalışma saatine bölünmesi suretiyle hesaplanan sigortalıların aynı ay içerisinde isteğe bağlı sigorta primi ödemeleri halinde, ödenen primler zorunlu sigortalılığa ilişkin prim ödeme gün sayısına 30 günü geçmemek üzere eklenecek.

İsteğe bağlı sigorta giriş bildirgesi ya da talep dilekçesi ekinde ay içinde zorunlu sigortaya tabi çalışılan gün sayısının beyan edilmesi, isteğe bağlı sigortaya müracaat eden yabancı ülke vatandaşlarından ise Türkiye’de kaldıkları sürenin belgelendirilmesi istenecek.

Ancak, bu şekilde ödenen isteğe bağlı primler de 4-1/(b) bendi (Bağ-Kur) kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edileceğinden ayda 15 günden az part time çalışanlar için daha geç emeklilik söz konusu olabilecektir.

26- İsteğe bağlı sigortalılar prim borcunu en geç 12 ay içinde ödeyecek

1 Ekim öncesinde SSK isteğe bağlı sigortalılarının 3 ay üst üste prim borçlarını aksatmaları halinde isteğe bağlı sigortalıları sona erdirilmekteydi.

Reformla birlikte, isteğe bağlı sigorta primi, ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar ödenecek. Ancak ait olduğu aydan itibaren en geç 12 ay içinde kendileri veya hak sahipleri tarafından gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte ödenmeyen süreler, hizmet olarak değerlendirilmeyecek. Bu 12 aylık süreden sonra ödenen primler sigortalının veya hak sahiplerinin talebi üzerine 5510 sayılı Kanununun 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümlerine göre iade veya doğacak borçlarına mahsup edilebilecek.

27- Gelir vergisinden muaf olan kadınların isteğe bağlı sigorta primi düşük hesaplanacak

01/10/2008 tarihinden önce 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı kanunlara göre sigortalı/iştirakçi olarak tescilli yapılmış olup zorunlu sigortalılıkları sona ermiş kadın sigortalılardan 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde belirtilen işleri hizmet akdiyle herhangi bir işverene tabi olmaksızın sürekli ve kazanç getirici nitelikte yaptıklarını ve 01/10/2008 tarihinden sonra da yapmaya devam ettiklerini belgeleyenler 5510 sayılı Kanuna göre isteğe bağlı sigortalı olabilecek.

Bu şekilde isteğe bağlı olan kadın sigortalılar 2008 yılı için prime esas günlük kazanç alt sınırının onbeş katı üzerinden başlanılarak, takip eden her yıl için bir puan arttırılmak suretiyle otuz katını geçmemek üzere mülülük, yaşlılık, ve ölüm sigortalıları ile genel sağlık sigortası primi ödeyecekler. Gelir vergisinden muaf olmaları nedeniyle isteğe bağlı sigortaya de-

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

vam eden kadın sigortalıların bu durumlarının devam edip etmediği hususu Kurum kontrol memurlarınca araştırılabilecek.

28- Kamudaki müfettişlere denetim yetkisi

Kamu idarelerinin denetim elemanları (müfettiş, Kontrolör, Denetçi, Denetmen vb), kendi mevzuatları gereğince işyerlerinde yapacakları her türlü soruşturma, denetim ve incelemeler sırasında, işyerlerinde çalıştıranların sigortalı olup olmadığını tespit ederek sigortasız çalıştırılanları veya ücret ve gün sayılarının eksik bildirildiğini tespit ettiklerini en geç bir ay içinde SGK'na bildirecek.

29- Altı (6) ay içinde Bankadan çekilmeyen emekli maaşları kesilecek

Her ay hesaplar kontrol edilerek, geriye yönelik 6 aylık periyotlarda hareket görmeyen kayıtlar elektronik ortamda Kuruma bildirilecek.

Bir defaya mahsus ödenmek üzere gönderilen toptan ödemeler ve vereselerin, her ay geriye yönelik 6 aylık periyotlarda kontrol edilmesi sonucunda ödemesi yapılmayanların tespiti yapılarak elektronik ortamda Kuruma iadesi sağlanacak.

30- Beş yıldan fazla borcu olan Bağ-Kur'lunun borcu silinecek

Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlardan 5 Yılı Aşan Süreye İlişkin Prim Borcu Bulunanlar İçin Yapılacak İşlemlerle İlgili SGK Tebliği 14.01.2009 tarih ve 27110 sayılı Resmi Gazete'de yayınlandı.

1479 ve 2926 sayılı kanunlara göre tescilleri yapıldığı hâlde, 1.10.2008 tarihi itibarıyla beş yılı aşan süreye ilişkin prim borcu bulunanların, bu sürelerle ilişkin prim borçlarını, prim borçlarının ödenmesine ilişkin kurumca

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

çıkarılan genel tebliğin yayımı tarihi olan 14 Ocak 2009 tarihini takip eden aybaşından itibaren 6 ay içinde ödememeleri hâlinde, prim ödemesi bulunan sigortalıların daha önce ödedikleri primlerin tam olarak karşıladığı ayın sonu itibarıyla, hiç prim ödemesi bulunmayan sigortalıların ise tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulur.

1479 sayılı ve 17/10/1983 tarihli, 2926 sayılı kanunlara göre tescilleri yapıldığı halde 30/04/2008 tarihi itibarıyla beş yılı aşan süreye ilişkin prim borcu bulunan sigortalılarla bunların hak sahipleri söz konusu geçici 17'nci madde hükümlerinden yararlanabilirler.

30/4/2008 tarihi itibarıyla beş yılı aşan süreye ilişkin prim borcu bulunan sigortalı veya bunların hak sahipleri hakkında, tebliğin yayımı tarihini takip eden aybaşından itibaren altı ay içerisinde bunların kuruma müracaat ederek ibraz ettikleri belgelerden veya kurum tarafından yapılan incelemeler sonucu yeniden belirlenen sigortalılık süreleri ve borç tutarları esas alınarak işlem yapılır.

1479 sayılı kanunun mülga ek 19'uncu maddesine göre talepte bulunarak sigortalılıkları durdurulan sigortalılar ve bunların hak sahipleri de durdurulan sürelere ait borçlarını ödemek istemeleri halinde 5510 sayılı kanunun geçici 17'nci madde hükmünden yararlandırılırlar.

Prim borcuna ilişkin süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilmez. Bu sürelerle ilişkin kurum alacakları takip edilmez ve kurum alacakları arasında yer verilmez. Ancak, sigortalı ya da hak sahipleri daha sonra müracaat etmeleri hâlinde müracaat tarihindeki prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplanacak borç tutarının tamamını, borcun tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde ödedikleri takdirde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir. Sigortalılıkları önceki kanunlara göre durdurulanlar için de bu fıkra hükmü uygulanır.

Borç silinme kapsamında olan Bağ-Kur'lular

1 - 2/9/1971 tarihli, 1479 sayılı ve 17/10/1983 tarihli, 2926 sayılı kanunlara göre tescilleri yapıldığı halde 30/04/2008 tarihi itibarıyla beş yılı aşan

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

süreye ilişkin prim borcu bulunan sigortalılarla bunların hak sahipleri söz konusu geçici 17'nci madde hükümlerinden yararlanabilirler.

2 - Sigortalılarla bunların hak sahipleri beş yılı aşan süreye ilişkin prim borçlarının bulunup bulunmadığına ilişkin bilgileri, Sosyal Güvenlik Kurumu web sitesinden internet üzerinden öğrenebilecekleri gibi sosyal güvenlik il müdürlükleri veya sosyal güvenlik merkezlerinden de alabilirler.

3 - 30/4/2008 tarihi itibarıyla beş yılı aşan süreye ilişkin prim borcu bulunan sigortalı veya bunların hak sahipleri hakkında, tebliğin yayımı tarihini takip eden aybaşından itibaren altı ay içerisinde bunların kuruma müracaat ederek ibraz ettikleri belgelerden veya kurum tarafından yapılan incelemeler sonucu yeniden belirlenen sigortalılık süreleri ve borç tutarları esas alınarak işlem yapılır.

4 - 1479 sayılı kanunun mülga ek 19'uncu maddesine göre talepte bulunarak sigortalılıkları durdurulan sigortalılar ve bunların hak sahipleri de durdurulan sürelere ait borçlarını ödemek istemeleri halinde 5510 sayılı kanunun geçici 17'nci madde hükmünden yararlandırılırlar.

31- Vergi açılışı kontrol edilecek

Vergi dairelerince;

a) Kurumdan gelir ve aylık alanlardan 5510 sayılı Kanun kapsamında yeniden çalışmaya başlayanların tespiti için talep edilmesi halinde sigortalılığa ilişkin bilgi ve belgeler Kuruma verilecek.

b) Kurumdan gelir ve aylık almakta iken ölen ve hak edilip de alınmayan gelir ve aylıkların varislere ödenmesi için 15/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Kanunu gereğince vergiden muaf olduğuna dair bilgi ve belgelerin elektronik ortamda Kuruma verilmesi sağlanacak.

c) Vergi kayıtları, muhtasar beyanname ve yoklama fişleri bilgileri elektronik ortamda Kuruma verilecek.

Gelir İdaresi Başkanlığınca; teşvik kanunlarından yararlanmak için Ku-

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

ruma müracaat edecek olan işverenlerin gelir vergisi mükellefi olup olmadıkları bilgisinin Kuruma verilmesi sağlanacak.

32- Özürlü çocuğu olan annelere erken emeklilik

5510 sayılı Kanunla sosyal güvenlik sistemimize getirilen yeni bir düzenleme ile 1 Ekim 2008 günü ve sonrası çalışmalara uygulanmak üzere, "...başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul çocuğu bulunanların, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen prim ödeme gün sayılarının dörtte biri, prim ödeme gün sayıları toplamına eklenir ve eklenen bu süreler emeklilik yaş hadlerinden de indirilir." denilerek, erken emeklilik hakkı tanımıştır. Kanun'un yürürlük günü olan 1 Ekim 2008 günü ve sonrasında geçen çalışmalar için fiili hizmet zammı (yaştan düşülecek süre) verilecek. Yani başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul çocuğu bulunan annelerin 1 Ekim 2008 öncesi çalışma yıllarına ilave süre-fiili hizmet zammı uygulanmayacak.

33- Yeni sigortalılar en fazla prim ödedikleri statüden emekli olacak

İlk defa 01.10.2008 tarihinden sonra sigortalı olan ve çalışma hayatında 4-1/(a) (SSK), 4-1/(b) (Bağ-Kur) ve 4-1/(c) (Memur) bentlerinden birden fazlasına tabi olarak çalışan veya prim ödeyen sigortalıların yaşlılık aylığı bağlanmasına ilişkin talepleri, sigortalılık süresi içinde en fazla sigortalılığının geçtiği sigortalılık hâli esas alınarak sonuçlandırılacak. Sigortalılık hâllerindeki hizmet sürelerinin eşit olması ile yaş haddinden re'sen emekli olma, süresi kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme ve bağlı oldukları sigortalılık hâlinin kanunla değiştirilmesi durumunda ise son sigortalılık hâli esas alınacak.

Ancak, **İlk defa 30.09.2008 tarihi ve öncesinde sigortalı veya işti-**

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

rakçı olup bu tarihten sonra aylık talebinde bulunanlardan, farklı sosyal güvenlik kurumlarına tabi hizmetleri bulunan ya da Kanunda belirtilen 4-1/(a) (SSK), 4-1/(b) (Bağ-Kur) ve 4-1/(c) (Memur) bentlerindeki sigortalılık hâllerinden birden fazlasına tabi olanların tahsis taleplerinde, birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden, ilgililere; son yedi yıllık fiili hizmet süresi içinde fiili hizmet süresi fazla olan statüye göre, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise eşit hizmet sürelerinden son statüye göre aylık bağlanmaya ve ödenmeye devam edilecek.

34- Gazetecilerin yıpranma payı kaldırıldı

Bugüne kadar itibarî hizmetten faydalandırılan basın ve gazetecilik iş yerlerinde iş ve basın kanununa göre çalışanlar, hava yolları uçuş personeli, lokomotif makinistleri, infaz koruma memurları, posta dağıtıcıları, TRT'de haber hizmetinde çalışanlar, Devlet Tiyatrosu sanatkarları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın şef ve üyelerinin fiilî hizmet süresi zammı hakları kaldırıldı. Bu kişiler için kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar kazandıkları süreler 3600 gün sayısına bakılmaksızın dikkate alınacak.

Yeni düzenlemeye göre, TSK, emniyet ve MİT mensupları ile dalgıçlar, radyoaktif maddelerle yapılan işlerde çalışanlar, asit üretimi yapılan yerlerde, demir ve çelik fabrikalarında ve kurşun izabe fırınlarında çalışanlara bir yılda 90 gün fiili hizmet zammı verilecek. Kurşun ve arsenik işleri, cam fabrikaları, çimento fabrikaları, kok fabrikaları ve termik santralleri, alüminyum fabrikaları, döküm fabrikaları ile itfaiye ve yangın söndürme işlerinde çalışanlar ise 60 günlük fiili hizmet zammından yararlanacak. Fiili hizmet zammından yararlanmak için belirtilen iş kollarında en az 10 yıl (3600 gün) çalışma koşulu aranacak. Yer altında çalışanlarda ise bu süre 5 yıl (1800 gün) olacak.

Yer altında çalışanlar hariç, fiili hizmet zammı almaya hak kazananların süreleri, 3 yılı geçmemek üzere emeklilik yaş hadlerinden indirilecek. Daha önce bu düzenleme, 5 yıl olarak uygulanıyordu.

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

35- Yıpratıcı işlerde daha fazla prim ödenecek

Fiili hizmet süresi zammı kapsamındaki yukarıda sayılan işlerde çalışan sigortalılardan tahsil edilecek malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi;

a) 4-1/(a) (SSK) bendine tabi olanlardan;

1) 60 gün ekleneceklere % 9 sigortalı, % 12 işveren hissesi olmak üzere % 21,

2) 90 gün ekleneceklere % 9 sigortalı, % 12,5 işveren hissesi olmak üzere %21,5,

3) 180 gün ekleneceklere % 9 sigortalı, % 14 işveren hissesi olmak üzere % 23,

b) 4-1/(c) (Memur) bendine tabi olanlardan;

1) 60 gün ekleneceklere % 9 sigortalı, % 14,33 işveren hissesi olmak üzere % 23,33

2) 90 gün ekleneceklere % 9 sigortalı, % 16 işveren hissesi olmak üzere % 25,

3) 180 gün ekleneceklere % 9 sigortalı, % 21 işveren hissesi olmak üzere % 30,

oranında tahsil edilecek.

36- Kısa Vadeli Sigorta Kolları Prim Tarifesi ve İş Kolları Kod Numaraları değişti

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 83. maddesi hükmü uyarınca, işkollarının ve işyerlerinin hangi tehlike sınıfına girdiğini, tehlike sınıf ve derecesine ait prim oranlarının ve tehlike derecesinin belirlenmesinde uygulanacak usul ve esasları düzenleyen “**Kısa Vadeli Sigorta Kolları Prim Tarifesi**”, Bakanlar Kurulunun 22.09.2008 tarih ve 2008/14173 sayılı kararıyla yeniden belirlenmiş ve 29.09.2008 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Buna göre;

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

1- Kısa Vadeli Sigorta Kolları Prim Tarifesi ile İş Kolları 12 tehlike sınıfına ayrılmış olup, bu işkollarının Kod Numaraları değiştirilmiş ve işin tehlike derecesine göre kısa vadeli sigorta kolu prim (iş kazaları ve meslek hastalıkları sigorta primi) oranları **% 1 ile % 6,5** olarak belirlenmiştir. (Daha önce % 1,5 ile % 7 olarak uygulanmaktaydı)

Buna durumda, **iş kazaları ve meslek hastalıkları sigorta prim oranlarında % 0,5** (yarım) puan indirim yapılmıştır

Söz konusu kararla değiştirilmiş olan bu işkolları kod numaraları, (Örneğin: **İnşaat 4003 iken 4323, elektrik 4008 iken 4321, büro 8320 iken 7022** olmuştur.) Kurum tarafından elektronik ortamda otomatik olarak yenileri ile değiştirilmiştir.

2- Bu nedenle; Ekim 2008 ayından itibaren daha önce ödenmekte olan **iş kazaları ve meslek hastalıkları sigorta primi, % 0,5 (yarım)** puan düşülerek ödenecektir.

37- Malullük Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi değişmedi

5510 sayılı Kanununun 81.maddesine göre, özel sektör işverenlerinin, **malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden**, işveren hissesinin (% 11) **beş puanlık kısmına** isabet eden tutar Hazine tarafından karşılanacağından, 2008/Ekim ayından itibaren aylık prim ve hizmet belgesi düzenlenirken, **malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi, işveren hissesi oranı % 11 değil, % 6 olarak dikkate alınacaktır.**

38- İlk Defa 01.10.2008 tarihinden önce sigortalı olan 4-1/a'lılarda (SSK) SGDP Uygulaması

Emekli olduğu halde 4/a kapsamında (SSK'lı) çalışan ve emekli maaşının kesilmemesi yönünde tercihte bulunanlardan, Ekim ayından itibaren SGDP olarak %30 ve bu orana çalıştığı işkolunun **iş kazası primi** oranı da

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

eklenerek kesilecektir. 5510 sayılı Kanununun 4 / (a) bendi kapsamında (SSK'lı) çalışanlar için sosyal güvenlik destek primi prime esas kazançlar üzerinden kısa vadeli sigorta kolları prim oranına yüzde 30 oranının eklenmesi suretiyle bulunan toplamdır.

Yüzde 7,5 sigortalı, 22,5 işveren hissesidir. SGDP haricinde ayrıca KVS eklenecektir. (yüzde 1-6,5)

Emekli primi= 30 + KVS (1-6,5)

Bunlar hakkında sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri uygulanır.

(Örnek: **% 30 SGDP + büro işyeri için % 1 Kısa Vadeli Sigorta** = % 31 gibi)

39- Beş Puanlık Prim İndirimi nasıl uygulanacak?

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının işveren hissesine ait kısmından yapılması öngörülen beş puanlık indirimden, 4-1/a kapsamındaki sigortalıları çalıştıran, özel sektör işyeri işverenleri yararlanabileceklerdir. Dolayısıyla, resmi nitelikteki işyerleri için sözkonusu prim indiriminden yararlanılması mümkün bulunmadığından, mahiyet kodu (1) ve (3) olarak tescil edilen işyerleri ile resmi nitelikte olduğu halde mahiyet kodu (2) olarak tescil edilen işyeri işverenleri sözkonusu indirimden yararlanamayacaklardır.

5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesinin (ı) bendine göre; malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının işveren hissesine ait kısmından yapılması öngörülen beş puanlık indirimden, özel nitelikteki işyerlerinde, aynı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalıştırılan ve uzun vadeli sigorta kollarına tabi bulunan sigortalılardan dolayı yararlanılabilecektir.

Buna karşın, sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılardan dolayı Kanununun 81 inci maddesinin (ı) bendi-

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

nin açık hükmü nedeniyle; aday çırak, çırak ve öğrencilerden, harp malulleri ile 3713 ve 2330 sayılı Kanunlara göre vazife malullüğü aylığı alanlardan yalnızca kısa vadeli sigorta kollarına tabi olanlardan, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklulardan, Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerlerden dolayı ise uzun vadeli sigorta kollarına tabi bulunmalarını nedeniyle; beş puanlık prim indiriminden yararlanılması mümkün bulunmamaktadır.

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin işveren hissesinin beş puanlık kısmının Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin, muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının bulunmaması gerekmektedir. İşverenlerin muaccel borçlarının bulunup bulunmadığı hususu ise, her bir işyeri bazında ayrı ayrı değerlendirilecektir. İşverenin Türkiye genelindeki tüm işyerleri bazında değil, sigorta prim indiriminden yararlanılacak işyeri bazında yapılacak olup, kapsama giren bir işverenin aynı veya farklı Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğünde işlem gören birden fazla işyeri dosyasının bulunması halinde, beş puanlık prim indiriminden, muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmayan işyerlerinden dolayı yararlanılabilecek, buna karşın, muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunan işyerlerinden dolayı ise, (sözkonusu borçlar ödenmediği sürece) bahse konu sigorta prim indiriminden yararlanılamayacaktır.

5510 sayılı Kanun türünün seçilememesi ve yukarıda belirtilen nitelikteki borç türlerinin bir veya birkaçından dolayı 1,00 TL veya üzerinde muaccel borcun bulunduğu yönünde uyarı mesajı ile karşılaşılması durumunda, bu nitelikteki işyeri işverenlerinin aylık prim ve hizmet belgelerini 5510 sayılı Kanun türünü seçerek gönderebilmeleri için bahse konu borçlarını,

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne ödemeleri gerekmektedir.

5510 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle tahakkuk etmiş sigorta primlerinin yasal süresi içinde ödenmesine rağmen, işsizlik sigortası primlerinin ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde ise, ilgili ay için sözkonusu indirimden yararlanılabilecek, buna karşın ödenmemiş veya eksik ödenmiş işsizlik sigortası primleri gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte ödenmediği sürece takip eden aylarda beş puanlık prim indiriminden yararlanılması mümkün olamayacaktır.

Alt işverenlerin (aracıların) Kuruma olan borçlarından, alt işveren ile birlikte, asıl işveren de sorumlu tutulmaktadır.

Buna karşın, alt işverenler, yalnızca kendi çalıştırmış oldukları sigortalılara ilişkin borçlardan sorumlu tutulabileceğinden, asıl işverenin veya diğer bir alt işverenin Kuruma muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmasına rağmen, kendi alt işverenliğinden kaynaklanan muaccel borçlarının bulunmaması halinde sözkonusu indirimden yararlanabilecektir.

İhale konusu işyeri işverenleri, aranan şartları sağlamış olmaları kaydıyla, beş puanlık prim indiriminden yararlanabileceklerdir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 81 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (1) bendinde; özel sektör işverenlerinin, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutarın Hazinece karşılanacağı hüküm altına alınmıştır.

40- Sigortalılığın Başlangıcı ve Kuruma Bildirilmesi

Sigortalı Sayılanlar, Sayılmayanlar, Sigortalılığın Başlangıcı, Kuruma

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

Bildirilmesi Hakkında Tebliğ gereğince; işverenlerin 5510 sayılı Kanunun 4-1/a bendine tabi sigortalıları **işe başlatmadan önce** Kuruma bildirmesi gerekmektedir. Ancak, **İnşaat**, balıkçılık ve tarım işyerlerinde işe başlatılacak sigortalılar için, en geç çalışmaya **başladığı gün**, yapılacak bildirimler süresi içinde sayılacaktır.

Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verecek işyerlerinde; ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlanılan tarihten itibaren **bir ay içinde** çalışmaya başlayan sigortalılar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç söz konusu bir aylık sürenin dolduğu tarihe kadar, işe giriş bildirgeleri verilebilecektir.

Ayrıca, önemli bir yenilik: İlk işyerindeki çalışmasına ait sigortalı işe giriş bildirgesi Kuruma verilerek, tescil işlemi yapılmış olan sigortalının, **naklen** ve hizmet akdi sona ermeden aynı işverenin aynı ya da başka ünite de tescil edilmiş **diğer işyerinde çalışmaya başlaması halinde**, yasal süresi dışında Kuruma verilen işe giriş bildirgesi, yasal süresinde yapılmış sayılacaktır.

41- SGK İşten Ayrılış Bildirgesinin sigortalılığın sona ermesini takip eden on gün içinde e-sigorta ile yapılması gerekecek.

Örneği SGK tarafından hazırlanan sigortalı işten ayrılış bildirgesi de 1 Ekimden itibaren verilecektir. Sigortalılığın sona ermesine ilişkin bildirimlerin sigortalı işten ayrılış bildirgesiyle **sigortalılığın sona ermesini takip eden on gün içinde e-sigorta** ile yapılması gerekecek. Sigortalı işten ayrılış bildirgesine kaydedilen bilgiler, ayrıca ilgili aylık prim ve hizmet belgesinde de gösterilir. Aylık prim ve hizmet belgesi ile sigortalı işten ayrılış bildirgesi arasındaki mutabakatsızlık, işverenle yapılacak yazışma sonucunda giderilecek.

Yasal süresi dolmadığı için henüz kuruma verilmeyen aylık prim ve hizmet belgesinde yer alacak sigortalı çalışmalarının kurumca bilinmesini

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

gerektiren diğer hallerde de bu madde gereğince işlem yapılır. Ancak, on günlük süre dolmadan aylık prim ve hizmet belgesi verilmiş ise ayrıca sigortalı işten ayrılış bildirgesi verilmeyecek.

Sigortalı İşe Giriş ve İşten Çıkış Bildirgesi işlemleri, <http://app.ssk.gov.tr/SigortaliTescil/amp/loginldap> linkinden yapılabilecek. ancak, link açıldığında sayfanın kapanmaması için açılan sayfada İngilizce olarak sayfanın kapanmasını istiyor musunuz sorusuna “hayır” cevabı verilecek. Evet seçildiğinde sayfa kapanmaktadır.

42- Özürlü Teşvikinden Yararlanan İşverenler Her yılın Ocak ayında Belge verecek

5763 sayılı Kanunla getirilen sigorta primi işveren hissesi teşviki; özel sektöre ait işyerlerinde çalıştırılan özürlü sigortalıların, sigorta primine esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hisselerinin, anılan maddede belirtilen oran ve şartlar dahilinde Hazinece karşılanmasını düzenlemektedir.

Yalnızca özel sektör işverenlerince çalıştırılan özürlü sigortalılardan dolayı sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanılması sözkonusu olup, kamu işyerlerinde (genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile bunlara bağlı işletmeler, sermayesinin yarısından fazlası bunlara ait olan işyerleri ve diğer kamu işyerlerinde) çalıştırılan özürlü sigortalılar için, bahse konu sigorta prim teşvikinden yararlanılması mümkün bulunmamaktadır. Belediyelere ait iktisadi teşekküllerin (BİT) istihdam teşviki kapsamında olmaması yanlıştır. Bu teşekküllerde istihdam teşviklerinden yararlandırılmalıdır. Ancak, ihale konusu işyeri işverenleri, aranan şartları sağlamış olmaları kaydıyla, özürlü teşvikinden yararlanabileceklerdir.

4857 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinde düzenlenen teşvikten yararlanmak isteyen işverenlerin; Türkiye İş Kurumu İl/Şube Müdürlüklerinden

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

onaylayacakları ve özürlü statüsünde çalıştırdıkları sigortalıların T.C. kimlik numarasını, ad-soyadını, İş Kurumuna tescil tarihini, kontenjan dahilinde/korumalı işyerinde/kontenjan fazlası olarak/yükümlü olunmadığı halde çalıştırma durumlarını ihtiva eden belgenin aslını işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüklerine ibraz etmeleri gerekmektedir.

İşyerinde kontenjan fazlası olarak veya yükümlü olunmadığı halde çalıştırılan özürlü sigortalıların, daha sonra kontenjan dahilinde çalıştırmaya başlanması durumunda bu değişikliğin yine Türkiye İş Kurumu İl/Şube Müdürlüklerinden onaylatılacak belge ile belgelenmesi gerekmektedir.

Özürlü teşvikinden yararlanan işverenlerin, özürlü işçilerle ilgili hazırlanan belgeyi İş-Kur'a onaylatmak suretiyle işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/ Devredilen SSK Sigorta Müdürlüğü'ne müracaat etmeleri gerekmektedir.

Özürlü sigortalılara ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerinin;

- Aynı il sınırları içinde elli veya daha fazla sigortalı çalıştıran işyeri işverenlerince, kontenjan dahilinde çalıştırdıkları özürlü sigortalılar için 14857 sayılı Kanun türü, kontenjan fazlası olarak çalıştırdıkları özürlü sigortalılar için 54857 sayılı Kanun türü,

- Korumalı işyeri işverenlerince, 14857 sayılı Kanun türü,

- Özürlü sigortalı çalıştırmakla yükümlü olmayan işverenlerce ise, 54857 sayılı Kanun türü,

seçilmek suretiyle, Kuruma gönderilmesi gerekmektedir.

4857 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinde öngörülen sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanmakta olan işverenlerin, **her yılın Ocak ayında özürlü sigortalı çalıştırdıklarına dair belgelerini Türkiye İş Kurumu İl/ Şube Müdürlüklerinden onaylatarak işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne ibraz etmeleri** gerekmektedir.

Bu belgelerin **her yılın Ocak ayında ibraz edilmemesi halinde**, ay-

● SORU VE CEVAPLARLA SOSYAL GÜVENLİK REFORMUNDA ÖNEMLİ UYGULAMALAR

lık prim ve hizmet belgelerinin 14857 veya 54857 sayılı Kanun türü seçilerek gönderilmesinin engellenmesi amacıyla daha önce verilmiş olan “kod” ilgili ünitece kaldırılacak ve bahse konu belgenin yeniden ibrazına kadar bu işverenler söz konusu Kanunda öngörülen teşvikten yararlandırılmayacaktır.

Bu nedenle, özürlü teşvikinden yararlanmaya devam edebilmek için mutlaka ekte yer alan genelgedeki belgenin İş-Kur'a onaylatılarak ilgili Sigorta Müdürlüğüne verilmesi gerekmektedir.

43- Sigortalı Çalıştırmaya Ara Verenler 15 Gün İçinde Bildirecek

İşyerinde sigortalı çalıştırmaya ara verdiğini sigortalıyı çalıştırmaya son verdiği tarihten itibaren 15 gün içinde yazılı olarak bildiren işverenin, her ay ayrıca sigortalı çalıştırmadığına ve ücret ödemediğine ilişkin bir bildirimde bulunması gerekmez.